

Bevloed ...

... en niet bevloed grasland augustus 2022

Stichting Waterpark & Veldwerkcentrum 2022

TEKST EN FOTO'S **ERIC BRINCKMANN**

DE EERSTE MAANDEN van het jaar stonden nog steeds in het teken van werken aan de internationale UNESCO-aanvraag om de praktijk van het traditionele bevloeien van hooiland tot Immaterieel Werelderfgoed van de Mensheid verklaard te krijgen. In 2020 en 2021 is daar al hard aan gewerkt, op pagina 16 wordt dit proces beschreven.

ERVARINGEN MET BEVLOEIEN en het vloeisysteem werden ook dit jaar weer op het Lankheet opgedaan, door het vloeien zelf, door vloeigoten uit te graven, te verleggen, dammetjes en afvoeren te maken en watervoerende houtsingels op te schonen.

Het bevloeien in het voorjaar (na de relatief natte periode) bewees in de gortdroge zomer van dit jaar haar zegenrijke werking: op 30 augustus kon bioboer Gertjan Stokkers nog steeds vet gras van de vloeiveiden oogsten, terwijl in de omgeving sprake was van Afrikaanse steppen. Dit keer was het gras bij de burens niet groener.

Maar ook een (langdurige) winterbevloeiing werkt ver door in de zomer, zo merkten we bij de Pingelwei van Jan Groot Obbink. Jan Groot Obbink doet mee met het project Sensorisch Landschap, waarbij meetpunten in de weides zijn voorzien van bodemvochtsensoren die precies registreren hoe de bodem zich verhoudt tot de vocht- en de temperatuursomstandigheden gedurende het jaar. Wat je eigenlijk meet is de kwaliteit van het bodemleven dat bepaalt in hoeverre de bodem het water optimaal kan vasthouden. Uit de metingen bleek dat de Pingelwei de droogte goed en beter doorstond in vergelijking met niet-bevloeide percelen elders in Twente en de Achterhoek.

DROOGTE IS EEN groeiend probleem. In november stonden de vennen nog steeds droog en kleurde het veenmos nog wit. Veenmos wordt wit

uit zelfbescherming, om het zonlicht te weerkaatsen en verdamping tegen te gaan.

Het grote watertekort dat in 2018, '19 en '20 is ontstaan (en maar ten dele in het nattere '21 is gecompenseerd) is op de hogere delen van het Lankheet nog niet aangevuld. Om het water niet alleen in het beekdal maar ook hogerop te krijgen is vorig jaar een leiding naar de Bulten gelegd, om daar te kunnen infiltreren. Om het goed door de buis te 'duwen' moet het waterpeil ter plekke omhoog, waarvoor een stuw nodig is. Wim en Jos Dwars hebben in de sloot langs de Assinkweg een dam gemaakt om de werking van de buis te testen, maar een steviger constructie bleek noodzakelijk.

Er kwam een aanbod van het bedrijf in cultuurtechniek en grondwerk NEGAM (onderdeel van Reinten Infra), dat met studenten van Hogeschool Saxion praktijkprojecten organiseert, om een met beton geprinte stuw te plaatsen, de eerste in zijn soort. Inhoudelijke coördinatie deed Bas Worm van het waterschap Vechtstromen (hoewel de locatie buiten zijn beheergebied lag), Wim en Jos brachten de praktijkvragen in en begeleidden vanuit het Lankheet het ontwerpproces. Op 22 september was het zover, het experimentele gevaarte werd op de beoogde plek bij de kruising Oude Eibergseweg / Assinkweg geplaatst. In de winter zal er hopelijk genoeg water beschikbaar zijn om de stuw echt te testen en water richting de Bulten te krijgen.

Wim Dwars bij het plaatsen van de stuw

IN HET VOORJAAR is in Groningen de Stichting Biomeiler bezocht om kennis te maken met de werking van deze alternatieve energievoorziening. De naam komt van de vroegere houtskoolmeilers, waar onder zuurstofarme condities hout werd verkoold tot houtskool. Een houtskoolmeiler is een berg ontschort hout, bedekt met zand of plaggen, een smalle opening bovenin en luchttoevoer van onderaf, waarin vuur smeult, maar niet opvlamt.

Het principe van de biomeiler is vergelijkbaar: in een grote betongaasconstructie tast je biomassa op (houtsnippen) en met beperkte luchtcirculatie ontstaat warmte. Die warmte wordt geproduceerd door bacteriën die aan de slag gaan met het afbreken van het hout tot compost. Met die warmte kun je water verwarmen en dat gebeurt in een netwerk van kunststofbuizen dat tijdens het vullen van de meiler door de biomassa wordt gelegd.

Met een set meet- en regeltechniek, wordt het water als het tussen de 40° en 60°C verwarmd is, doorgevoerd naar het bestaande CV-circuit of met een warmtewisselaar op het bestaande verwarmingssysteem overgebracht. Afgekoeld water wordt weer teruggeleid naar de meiler en opnieuw opgewarmd.

Interessant om op het Lankheet uit te proberen en dan in eerste instantie voor het Veldwerkcentrum. Daar is voor de vele bezoekersgroepen dit relatief eenvoudige verwarmingsprincipe zichtbaar en vooral, zeker in koudere periodes, voelbaar. Passend ook bij een landgoed, want daar is de benodigde biomassa beschikbaar. Voor het Lankheet des te meer, omdat er jaarlijks ook veel maaisel uit de rietfilters ter beschikking komt. Dit kan goed met houtsnippers gemengd worden.

Aan de biomeiler is veel wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd en dit wijst uit dat de CO₂ uitstoot zeer beperkt is en dat het methaan dat bij compostering ontstaat volledig door het bacteriën- en schimmelleven in de meiler zelf geconsumeerd wordt. Een 80m³ biomeiler produceert voor twee jaar warmte. In de loop der tijd zakt hij in en wat uiteindelijk overblijft is ongeveer de helft van het oorspronkelijke volume. Dat is dan hoogwaardige compost die je elders kunt gebruiken. Vervolgens kan de betongaasconstructie opnieuw gevuld worden.

Realisatie van de Biomeiler bij het Veldwerkcentrum

Op 8 oktober is onder leiding van Fedde Jorritsma en Arie Machgeels van Ziel van de Stichting Biomeiler, samen met Frank Hofstra en Arjan Winkelhorst en met hulp van een grote groep vrijwilligers en familieleden, de biomeiler opgebouwd en volgepakt. Jan Groot Obbink was bereid een hoek van zijn Pingelwei ter beschikking te stellen om de biomeiler zo dicht mogelijk bij het gebouw te kunnen plaatsen.

DE BUURSERPOT KON na de coronaperiode weer van wal steken, geheel in conditie vanwege het uitgebreide opknopwerk van het voorafgaande, bijna passagierloze, seizoen. Er is regelmatig gevaren, maar door de droogte kwam er heel wat kunst- en vliegwerk bij kijken om de vaart door de sluizen erin te houden. De sluizen zelf kregen een forse inspectie.

Wat geen onderbreking heeft gekend en niet door droogte is geplaagd, was het bierbrouwen. De brouwerij was in vol bedrijf en er is zelfs een inloopkoelruimte op de houtloods gerealiseerd. Dit jaar kon bij het brouwen ook de eigen hop worden gebruikt die door de uitbundige zon, maar wel met de nodige bewatering, een rijke oogst heeft opgeleverd.

OP DE HOUTWERF werd niet alleen gevaren en gebrouwen, maar op 22 juli is er ook een fraaie uitvoering gehouden. De rondleidingen kwamen eveneens weer op stoom, er was er een bij met meer dan 60 personen!

Vanuit de Groene Waaier is door Remy Remmelts (gids Lankheet en penningmeester van de Stichting Groene Waaier) op 14 mei een 'biodiversiteits-fietstocht' langs de Nieuwe Venenroute georganiseerd. De route loopt door de gezamenlijke natuurgebieden, en deze speciale editie kende ook stop- en voorlichtingsposten op het Lankheet. Met meer dan 100 deelnemers een succes!

AL DEZE ACTIVITEITEN in de historische context van een levend landgoed, zijn niet onopgemerkt gebleven. Het Lankheet ontving op de Open

Monumentendag 10 september, de Haaksbergse Monumentenprijs 2022. De eervolle prijs werd bij de Schaapskooi in het educatief centrum skoapskot uitgereikt door Jan Put, Toon Tankink en wethouder Jan Herman Scholten. Niet alleen eervol maar ook een stimulans om op deze manier door te gaan.

ZOMERCONCERT AAN DE BOTTERKOLK het schalt door de bossen van Het Lankheet:

‘Old Minneke, Old Minneke, met oe gao ik neet met, ik heb men zinnen en minnen, op een ander mèken ezet’, Het is 22 juli, vijf strijkers en een verteller laten Twentse saga tot leven komen bij de Droogschuur. De schippers van de Waterspreeuw, die het spelende kwintet aan wal hebben gezet - een magisch begin van de voorstelling - kijken vanaf hun stamtafel op het terras van ‘de Kroef’ toe.

De voorstelling bestaat uit eigentijdse versies van drie oude Twentse verhalen, met elk een

zelfbewuste heldin in de hoofdrol. Old Minneke wordt een lesje geleerd door Golida, die manlief Gait ziet wegwijnen door haar heksenstreken. De non van Singraven krijgt geen genoegdoening voor haar slechte behandeling en doolt uit wraak nog steeds rond het kasteel. En Elske verkiest de witte wieven boven haar verloofde Tiemen. De spanningsboog wordt stevig vastgehouden door vertelster NinaDis, een IJslandse (stem)actrice, en versterkt door muziek van Mozart, Kate Bush en Lord of the Rings en onderbroken door de vogels.

Deze muzikale voorstelling werd georganiseerd door net zo'n eigenzinnige vrouw als de vrouwen in de drie verhalen: cultureel ondernemster Lotte Grotholt. Zij maakt meer projecten in de regio en het zou fantastisch zijn om meer van haar te zien met Het Lankheet als decor!

HET RAMPJAAR 1672 wordt momenteel uitgebreid herdacht. Weinig bekend is het feit dat Haaksbergen bij Buurse een eigen waterlinie heeft gekend. De Harrevelder of Buurser schans heeft niet alleen tijdens de 80-jarige oorlog dienst gedaan, maar ook nog eens rond het rampjaar 1672. In 1673 werd door de staatsgeneraal von Rabenhaupt bij de schans een dam opgeworpen waardoor de troepen uit Münster werden tegengehouden, op z'n minst opgehouden of omgeleid; hij had '... een Dam voor deese beek doen leggen waardoor de Hoxberger Veenen rechts en links nevens alle Vlaktens tot Ahuis en verders wierden geinondeert, om de Stroperien des Viands en alle Vaartuygen te beletten, in Twente na deesd kans te kunnen weerkommen.'

Nu weten we dat het beekwater niet alleen voor varen, malen en vloeien kan worden gebruikt, het kan dus ook ter verdediging worden opgeworpen.

